

Plan van aanpak beheersing Aziatische hoornaar voor de Lijn-50 gemeenten 2026.

Vaals, 6 januari 2026

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Samenwerking in de regio	3
3. Uitgangspunten en rolverdeling	4
4. Kosten	7

1. Inleiding

Algemeen

Na de provinciale beleidswijziging van 27 mei 2025, gebaseerd op het beleidsadvies van het kenniscentrum insecten EIS van maart 2024, over de aanpak van de Aziatische hoornaar in Limburg hebben de gemeenteraden van Vaals en Gulpen-Wittem in september 2025 voorgesteld om een gezamenlijke aanpak te organiseren. Tijdens het collegiaal overleg van de Lijn-50 gemeenten heeft ook Eijsden-Margraten aangegeven zich bij een gezamenlijke aanpak te willen aansluiten.

Vaals

Het voorstel van de gemeente Vaals richt zich op het structureel verwijderen van nesten in de openbare ruimte én, met toestemming van eigenaren, op privéterreinen. De kosten daarvan komen volledig voor rekening van de gemeente. Door de raadsbreed aangenomen motie wijkt Vaals hiermee het meest af van het provinciale beleid voor het bestrijden van nesten.

Gulpen-Wittem

Gulpen-Wittem richt zich op de bestrijding van alle nesten in de openbare ruimte en niet uitsluitend de nesten die direct gevaar opleveren voor mens of dier, in afwijking van de provinciale lijn. Nesten op terreinen van derden worden niet verwijderd.

Eijsden-Margraten

Eijsden-Margraten volgt vooralsnog de provinciale lijn, waarbij alleen nesten die een risico vormen voor de veiligheid in de openbare ruimte worden bestreden.

Doelstelling

Omdat de drie gemeenten op dit moment verschillend beleid voeren, heeft dit plan van aanpak een open en flexibel karakter. Het biedt uitgangspunten waar gemeenten kunnen aansluiten wanneer dat wenselijk en praktisch is, met als doel het benutten van schaalvoordelen. Daardoor is het plan uitvoerbaar voor één, twee of alle drie de gemeenten. De looptijd is vastgesteld tot eind 2026 en kent een pioniersfase. In kwartaal vier van 2026 vindt een evaluatie plaats, inclusief een vooruitblik naar de aanpak vanaf 2027.

2. Samenwerking in de regio

Wat betreft de gewenste regionale samenwerking kan worden opgemerkt dat deze voor dit onderwerp al plaatsvindt via de Samenwerkende Gemeenten Zuid-Limburg en het Gemeentelijk Fauna Overleg Limburg, waarin de Lijn-50 gemeenten zijn vertegenwoordigd. In beide overleggen staat de Aziatische hoornaar als vast agendapunt, met aandacht voor een gezamenlijke aanpak, de beslisboom voor gemeentelijke acties of bestrijdingsmomenten, meldingsprocedures, bestrijdingsmethoden en communicatie.

Tot op heden hebben deze overlegstructuren echter nog niet geleid tot een concreet operationeel plan. Daarnaast neemt de gemeente Vaals ambtelijk deel aan de provinciale werkgroep die zich specifiek bezighoudt met de aanpak van de Aziatische hoornaar.

Naast deze regionale samenwerking hebben, na zowel bestuurlijk als ambtelijk overleg, de Imkervereniging Mergelland en IVN Vijlen-Vaals aangegeven het plan van aanpak te ondersteunen en hierin een actieve rol te willen spelen, met name bij het opsporen en verwijderen van nesten. Daarbij moet worden opgemerkt dat het niet altijd eenvoudig was om begrip te vinden voor elkaars standpunten en uitgangspunten, vooral met betrekking tot het gebruik van voor- en najaarsvallen.

Door wederzijds respect en de nadruk op praktische uitvoeringsmaatregelen is een goed uitvoerbaar plan tot stand gekomen. Voor de toekomst vraagt dit dossier om blijvende, periodieke afstemming tussen alle betrokken partijen. Dit is noodzakelijk vanwege de voortdurende ontwikkeling van bestrijdingsmethoden, mogelijke beleidswijzigingen op hogere bestuursniveaus, nieuwe wetenschappelijke inzichten, het pionierskarakter van de aanpak en de ervaring uit andere West-Europese landen waar dit onderwerp al jaren aandacht krijgt.

3. Uitgangspunten en rolverdeling

In deze paragraaf worden de uitgangspunten beschreven die in overleg met de imkervereniging zijn vastgesteld. Het opsporen van nesten valt niet onder de gemeentelijke taken binnen de reguliere ongediertebestrijding. De Imkervereniging heeft echter aangegeven hierin een rol te willen vervullen. Vrijwilligers van de vereniging sporen de nesten op met verschillende methoden, waaronder telemetrie. De hiervoor benodigde apparatuur is in 2024 door de Lijn 50 gemeenten aan de vereniging verstrekt.

Bij het zoeken naar nesten wordt onderscheid gemaakt tussen drie ontwikkelingsstadia:

1. het embryonest (gebouwd door de koningin);
2. het primaire of voorjaarsnest;
3. het secundaire of zomernest.

Gevonden nesten worden gemeld bij de gemeente en vervolgens door een professionele ongediertebestrijder verwijderd. Wanneer een nest zich op particulier terrein bevindt en er geen risico ontstaat voor mens of dier in de openbare ruimte, heeft de Imkervereniging aangegeven deze nesten zelf te willen verwijderen. Dit laatste gebeurt op vrijwillige basis en zonder verplichting tot een bepaald aantal verwijderingen. Om dit mogelijk te maken, stelt de gemeente kosteloos een stofzuigerset inclusief persoonlijke beschermingsmiddelen en opleiding beschikbaar, zoals beschreven bij onderstaande bestrijdingsmethoden. Daarbij geldt dat de imkers beschikken over een passende bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering.

De gemeente informeert tezamen met het IVN Vijlen-Vaals en de Imkervereniging, inwoners over de verschillende levensfasen van de Aziatische hoornaar en geeft per stadium advies om problemen te voorkomen.

Onder het kopje 'uitgangspunten' wordt ingezet op het verkrijgen van schaalvoordeel, het delen van middelen en materialen. Om zicht te krijgen waarom juist deze uitgangspunten worden voorgesteld wordt onderstaand de bestrijdingsmethoden van de nesten kort geschetst.

Bestrijding van nesten wordt in twee situaties verdeeld:

1. binnen gebouwen en in de directe omgeving daarvan met behulp van insecticiden en/of stofzuiger voor verwijdering.
2. Buiten gebouwen en niet in de directe omgeving daarvan, vaak hoog in boomkronen, nestverwijdering met behulp van een stofzuiger met lange zuigslang (tot 35 meter) en bijbehorend aggregaat voor elektriciteitsvoeding in het veld indien geen vaste elektriciteitsbron voorhanden is. Ook wordt daarbij vanuit een hoogwerker bestreden als de situatie daarom vraagt. Doden van de verwijderde nesten inclusief levende exemplaren vindt plaats in vrieskisten.

Voor de drie gemeenten worden nesten -gelet op de hoog risicovolle activiteit- door professionele bestrijders bestreden.

UITGANGSPUNTEN- LIJN-50 GEMEENTEN

1. De Imkervereniging Mergelland verzorgt geheel op vrijwillige basis en zonder opgelegde doelstelling of afspraken met de gemeente Vaals, het opsporen van nesten, met behulp van vrijwilligers.
2. Bestrijdingsbeleid per gemeente
 - *Vaals*: alle gemelde nesten, zowel in de openbare ruimte als op terreinen van derden (met toestemming), worden op kosten van de gemeente door een professionele bestrijder verwijderd.
 - *Gulpen-Wittem*: alle gemelde nesten in de openbare ruimte worden op gemeentelijke kosten door een professionele bestrijder verwijderd.
 - *Eijsden-Margraten*: alleen nesten in de openbare ruimte die gevaar opleveren voor mens of dier worden door de gemeente bestreden.
3. De gemeente faciliteert geen voor- en najaarsvallen omdat niet wetenschappelijk bewezen is dat deze de verspreiding van de soort voorkomt én vanwege het risico op ongewenste bijvangst. Dit gemeentelijk uitgangspunt sluit aan bij het provinciale beleid. De genoemde vallen zijn niet selectief en vangen ook andere insecten. Deze zogenoemde bijvangst kan bij het vangen van beschermde insecten overtredingen geven van de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving. De Omgevingswet schrijft ook een 'zorgplicht' voor ten aanzien van soorten. Hier is de zorgplicht voor soorten en hun leefgebied bedoeld. Vallen die bijvoorbeeld koninginnen van de 'Gewone' en de 'Duitse' wesp of Europese hoornaar vangen, voorkomen dat die koninginnen een kolonie kunnen stichten, hetgeen leidt tot verstoring van ecosystemen. Op verzoek van de Imkervereniging en het IVN Vijlen-Vaals zegt de gemeente Vaals toe om zich in te zetten -tezamen met de Lijn 50 gemeenten- in 2026 met de provincie Limburg in gesprek te gaan over de inzet van vallen.
4. In samenwerking met gemeenten, de Imkervereniging Mergelland en IVN Vijlen-Vaals, vindt meermaals communicatie naar inwoners plaats op basis van de ecologie en jaarcyclus van de Aziatische hoornaar. In elk geval wordt in het voorjaar aandacht gevraagd voor het controleren van embryo- en primaire nesten in en om de woning. Daarnaast wordt gecommuniceerd over het zoeken en melden van nesten (embryo-, primair of secundair) bij de gemeente en via waarneming.nl. Tevens faciliteert de gemeente een informatiebijeenkomst voor inwoners over dit thema.
5. Gemeenten concurreren niet om ongediertebestrijders, maar streven ernaar professionals te binden, gezien de specialistische en risicovolle aard van het werk en de beperkte beschikbaarheid van aanbieders.
6. Gemeenten stellen indien mogelijk hoogwerkers aan elkaar ter beschikking, tegen vergoeding van de onkosten, om huurkosten te beperken en efficiënter te kunnen werken.
7. Gemeentegrensoverschrijdende bestrijdingsroutes worden, wanneer relevant, in goed overleg afgestemd. Hierbij worden urgente nesten binnen een vooraf af te spreken tijdsperiode aangepakt, zodat logistieke kosten dalen en tijdige bestrijding mogelijk blijft.
8. Gemeenten streven naar gezamenlijke inkoop van materialen zoals: persoonlijke beschermingsmiddelen, stofzuigers, vrieskisten, verkeersregelaars en professionele bestrijding, om schaalvoordelen te benutten.

AANVULLENDE UITGANGSPUNTEN GEMEENTE VAALS

9. Imkers mogen, met toestemming van de eigenaar, nesten op particulier terrein verwijderen met de stofzuigermethode, mits dit geen gevaar veroorzaakt in de openbare ruimte. Vooraf vindt altijd afstemming plaats tussen gemeente en imkervereniging.
10. Hardheidsclausule: indien omstandigheden daartoe aanleiding geven, kunnen gemeente en imkervereniging gezamenlijk afwijken van de afspraken onder de punten 2 en 9.

11. De gemeente stelt een stofzuigerset met een slang van 35 meter, een bijbehorende opleiding en persoonlijke beschermingsmiddelen, kosteloos ter beschikking aan de imkervereniging.
12. De imkervereniging sluit een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering af voordat zij nesten gaat verwijderen met de stofzuigermethode.
13. De imkervereniging borgt het dierenwelzijn bij het verwijderen van nesten en het doden van Aziatische hoornaars, conform artikel 11:28 van het Besluit activiteiten leefomgeving. De vereniging geeft vooraf aan welke methode wordt gebruikt; meestal gebeurt dit door het invriezen van nesten en individuele dieren.

4. Kosten – Vaals

Voor de kostenraming van de bestrijding van de Aziatische hoornaar in 2026 is uitgegaan van het aantal nesten dat in 2025 binnen de gemeente Vaals is verwijderd. Dat waren er 15. Volgens de provinciale beleidswijziging van mei 2025 bedragen de gemiddelde verwijderingskosten €600 per nest. De provincie verwacht daarnaast een sterke toename van het aantal nesten, met een factor tussen 5 en 7 per jaar. Voor deze raming is gerekend met een middelfactor van 6.

Op basis van deze groei wordt verwacht dat in 2026 ongeveer 90 nesten bestreden moeten worden (15×6). De daarbij behorende bestrijdingskosten bedragen €54.000. De investeringskosten voor een stofzuigerset inclusief persoonlijke beschermingsmiddelen, vrieskist (in bruikleen aan Imkervereniging), plus opleiding worden geraamd op € 9.000. Hiermee worden de directe kosten voor 2026 geraamd op € 63.000.

Daarnaast vraagt de aanpak ambtelijke capaciteit. Per nest wordt gerekend met gemiddeld twee uur voor onder andere communicatie, het verwerken van meldingen en het verstrekken van opdrachten. Bij 90 nesten komt dit neer op 180 uur. Eventuele extra kosten, zoals verkeersregelaars of andere onvoorziene omstandigheden, zijn niet opgenomen in deze raming. Aangenomen dat een gemeenteambtenaar €100,- per uur kost leidt dit tot fictieve additionele kosten van €18.000,-.

Tabel 1: Kosten inzet derden

Post	Toelichting	Kosten
Kosten bestrijden nesten.	90 nesten á €600	€54.000,-
Stofzuiger inclusief persoonlijke beschermingsmiddelen, vrieskist en opleiding.		€9.000
Totale kosten derden		€63.000,-

Tabel 2: Fictieve kosten arbeid ambtenaren

Post	Toelichting	Kosten
Totale kosten ambtelijke uren	180 uren á €100	€18.000,-